

Ἡ βαλκανικὴ συνεννόηση

Τοῦ ΛΑΖΑΡ ΜΩ·Υ·ΣΟΦ

Ἡ τέταρτη διάσκεψη τῶν Ἐθνικῶν Ἐπιτροπῶν γιὰ τὴ Βαλκανικὴ Συνεννόηση ποὺ ἔγινε ἀπὸ τὶς 8—10 Ἰουνίου στὸ Βελιγράδι, ἦταν μία ἐπιβλητικὴ ἐκδήλωση τοῦ πνεύματος συνεργασίας καὶ ἀλληλοκατανόησης, ποὺ οἱ Ἐπιτροπὲς αὐτὲς καλλιεργοῦν ἀπὸ τὴν ἰδρυσὴ τους πρὶν ἀπὸ μερικὰ χρόνια. Δὲν εἶναι πολὺς καιρὸς ἀπὸ τότε ποὺ οἱ Βαλκανικὲς χώρες συχνὰ ἔρχονταν σὲ διαμάχες καὶ καμιά φορά σὲ πόλεμο μεταξύ τους. Τὸ παρελθὸν βαρύνει ἀκόμα ἀπάνω τους καὶ ἔχουν ἀκόμα νὰ κάνουν πολὺ δρόμο στὶς προσπάθειές τους γιὰ τὴν ἐξάλειψη τῆς δυσπιστίας καὶ τὸ γεφύρωμα τῶν ψυχολογικῶν καὶ πολιτικῶν διαφορῶν ποὺ τὶς χωρίζουν. Γι' αὐτὸ οἱ Ἐπιτροπὲς γιὰ τὴ Βαλκανικὴ Συνεννόηση στὴν Ἑλλάδα, στὴ Βουλγαρία καὶ τὴ Ρουμανία, καθὼς καὶ ἡ Γιουγκοσλαβικὴ Ἑνωσιὴ γιὰ τὴν Εἰρήνη, τὴν Ἀνεξαρτησία καὶ τὴν Ἰσότητα τῶν Λαῶν μὲ τὸ Τμήμα τῆς γιὰ τὴ Βαλκανικὴ Συνεννόηση ἐργάζονται δραστήρια γιὰ τὴν ἀνάπτυξη τῶν φιλικῶν σχέσεων ἀνάμεσα στὶς χώρες αὐτές, γιὰ νὰ μεταμετρωθοῦν τὰ Βαλκάνια — ποὺ ἦταν παλιὰ ἡ μπαρουταποθήκη τῆς Εὐρώπης — σὲ περιοχὴ εἰρηνικῆς συνεργασίας ἀνάμεσα σὲ ἔθνη ποὺ ἔχουν κοινὰ συμφέροντα.

Ἡ φετεινὴ συνάντηση τῶν Ἐθνικῶν Ἐπιτροπῶν γιὰ τὴ Βαλκανικὴ Συνεννόηση ἔγινε σὲ μιὰ ἐποχὴ, ὅπου οἱ σχέσεις ἀνάμεσα στὶς τέσσερις Βαλκανικὲς χώρες — Βουλγαρία, Ρουμανία, Ἑλλάδα καὶ Γιουγκοσλαβία — ἄρχισαν νὰ δείχνουν τὰ πρῶτα ὁρατὰ ἀποτελέσματα γιὰ τὴ βελτίωση τῆς Βαλκανικῆς φιλίας καὶ συνεργασίας. Ἀπὸ τὴν πρώτη τους συνάντηση στὴν Ἀθήνα τὸ 1961, σὲ συνθήκες ποὺ δὲν ἦταν ἰδιαίτερα εὐνοϊκὲς γιὰ τὴ βελτίωση τῶν διακρατικῶν καὶ λοιπῶν σχέσεων, ἀνάμεσα στὶς Βαλκανικὲς χώρες, οἱ Βαλκανικὲς Ἐπιτροπὲς, γιὰ τὴ Βαλκανικὴ Συνεννόηση συναντιόντουσαν ταχτικά κάθε χρόνο πότε στὴ μιὰ καὶ πότε στὴν ἄλλη ἀπὸ τὶς τέσσερις πρωτεύουσες. Σὲ κάθε μιὰ ἀπ' αὐτὲς τὶς συναντήσεις γινόταν συζητήσεις ὄχι μόνο γιὰ τὴν ἀνάγκη τῆς μετατροπῆς τῆς Βαλκανικῆς σὲ πραγματικὴ ζώνη εἰρήνης καὶ σχέσεων καλῆς γειτονίας, ἀλλὰ καὶ γιὰ τοὺς τρόπους καὶ τὰ μέσα γιὰ τὴν πραγματοποίησιν αὐτοῦ τοῦ σκοποῦ.

Ἐξετάζοντας τὶς σχέσεις ἀνάμεσα στὶς Βαλκανικὲς χώρες μέσα στὰ πλαίσια τῶν γενικῶν πολιτικῶν ἐξελίξεων σ' ὁλόκληρο τὸν κόσμο, ὑποστηρίζουμε τὴ συνεπῆ ἐφαρμογὴ τῶν ἀρχῶν τῆς εἰρηνικῆς καὶ ἐνεργοῦ συνυπάρξεως στὶς μεταξύ τους σχέσεις. Ἡ παραδοσιακὴ συνεργασία τῶν Βαλκανικῶν Λαῶν ποὺ ἐκφράστηκε ἐντονώτερα στοὺς κοινούς τους ἀγῶνες γιὰ τὴν ἐθνικὴ τους ἀπελευθέρωση, καὶ ἀνεξαρτησία, ἦταν ἡ βάση τῆς πολιτικῆς αὐτῆς καὶ συνέτεινε πολὺ στὴν ἐπιτυχία της. Οἱ Ἐθνικὲς Ἐπιτροπὲς γιὰ τὴ Βαλκανικὴ Συνεννόηση μὲ τὴν ἐντονη δραστηριότητά τους ἐνθάρρυναν τὶς κυβερνήσεις καθὼς καὶ τὶς κοινωνικὲς ὁργανώσεις, τὰ συνδικάτα, τὰ ἐπιστημονικὰ καὶ μορφωτικὰ ἱδρύματα, τὶς ὁργανώσεις τῶν νέων καὶ τῶν σπουδαστῶν, νὰ υἱοθετήσουν θετικὴ στάση ἀπέναντι στὶς προσπάθειες γιὰ τὴν ἀνάπτυξη φιλικῶν ἐπαφῶν καὶ συνεργασίας σ' ὅλες τὶς σφαῖρες τῶν ἀμοιβαίων σχέσεων. Γι' αὐτὸ μπορεῖ νὰ εἰπωθεῖ πὼς ἡ τελευταία προσέγγιση ἀνάμεσα στὶς Βαλκανικὲς χώρες εἶναι τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἐπιθυμίας τους νὰ συμβάλουν — στερεώνοντας τὴ φιλία τους καὶ τὴν συνεργασία τους — πρὸς τὴ γενικότερη παγκόσμια ὕφεση καὶ τὴν ἐπιτυχία τῶν σκοπῶν τῶν δυνάμεων τῆς εἰρήνης στὸ χωρὸ τῶν Βαλκανίων.

Ἡ μαζικώτερη συμπαράσταση τοῦ κοινοῦ ὅλων τῶν Βαλκανικῶν χωρῶν ἀποτελεῖ βεβαίως ἐγγύηση γιὰ ἓνα καλύτερο μέλλον τῶν λαῶν τῆς περιοχῆς μας, τῶν χωρῶν καὶ διαδηλώνει τὴν ἐπιθυμία τους γιὰ ἀμοιβαία συνεργασία, ἀλλὰ καὶ τὴ βελτίωση τῶν πολιτικῶν συνθηκῶν σ' ὁλόκληρο τὸν κόσμο, στὴν ὁποία συνετέλεσε πάρα πολὺ ἡ δραστηριότητα τῶν εἰρηνόφιλων δυνάμεων, ποὺ μὲ κάθε τρόπο καὶ κάθε φορά ἀπὸ καινούργιες θέσεις ἐπιδιώκουν νὰ καταργήσουν τὴ μέθοδο τῶν πολιτικῶν πιέσεων καὶ τῆς ἐνοπλῆς βίας στὶς διεθνεῖς σχέσεις, προβάλλοντας ἐντονα τὶς ἀρχὲς τῆς εἰρηνικῆς συνυπάρξεως μεταξύ χωρῶν μὲ διαφορετικὰ ἐσωτερικὰ συστήματα, σὰν μοναδικὴ μέθοδο ἐπίλυσης οἰκονομικῶν, πολιτικῶν κλπ. θεμάτων.

Τὸ βασικὸ ἔργο τῶν Ἐπιτροπῶν μας γιὰ τὴ Βαλκανικὴ συνεργασία συνίσταται στὴν εὐρεῖα κοινωνικὴ δραστηριότητα σὲ

(ΣΤΝΕΧΕΙΑ ἀπὸ τὴ σελ. 113)
καταθλιπτικά καὶ χρειάζεται τεράστια προσπάθεια γιὰ νὰ μπεῖ στὸ σωστὸ δρόμο.

Κανεὶς ὅμως δὲν μπορεῖ νὰ ἰσχυριστῇ ὅτι

ὅποιαδήποτε προσπάθεια, ὅσο μεγάλῃ κα' ἂν εἶναι, ὅσες θυσίες κα' ἂν ἀπαιτεῖ ἐπιτρέπεται νὰ τὴν ἀρνηθῇ, ὅταν πρόκειται τὸ ἴδιο τὸ μέλλον τῆς χώρας μας.

ὅλες τὶς Βαλκανικὲς χώρες γιὰ τὴν ἐνίσχυση τῆς φιλίας, τῆς συνεργασίας καὶ τῆς ἀμοιβαίας γνωριμίας καὶ προσέγγισης τῶν Βαλκανικῶν λαῶν. Ὅλη δὲ αὕτῃ ἡ δραστηριότητα βασίζεται στὴν ἐπιδίωξη τῶν λαῶν μας νὰ ἐκδηλωθεῖ στὰ Βαλκάνια ἡ πολιτικὴ τῆς εἰρήνης, τῆς ἀλληλοκατανόησης καὶ τῶν καλῶν γειτονικῶν σχέσεων. Μὲ τὶς συνεχεῖς ἐποικοδομητικὲς προσπάθειες πρὸς τὴν κατεύθυνση αὐτή, ὅχι μόνο ὁ σκοπὸς αὐτὸς θὰ πραγματοποιηθεῖ καὶ θὰ λυθοῦν τὰ ἄλυστα προβλήματα, ἀλλὰ θὰ προετοιμασθεῖ ἓνα καλὺτερο μέλλον γιὰ τοὺς λαοὺς μας.

Ἐν τῷ μεταξύ ἐργαζόμενοι πάντα γιὰ τὴν ἐφαρμογὴ τῆς εἰρηνικῆς καὶ ἐνεργοῦ συνύπαρξης καὶ τὴν εἰρηνικὴ λύση τῶν παλαιῶν διαφορῶν μας συμβάλομε στὶς προσπάθειες ὅλων γενικῶν τῶν εἰρηνικῶν δυνάμεων γιὰ τὴν πάρα πέρα ὕφεση στὴ διεθνή ἔνταση, γιὰ τὴν ἐδραίωση τῆς παγκόσμιας εἰρήνης καὶ ἀσφάλειας. Προωθώντας τὴν συνεργασία τῶν Βαλκανικῶν λαῶν —πρέπει νὰ κατανοηθεῖ— ὅτι συντελοῦμε στὴν καταπολέμηση τῶν ἀρνητικῶν συνεπειῶν τοῦ ψυχροῦ πολέμου γενικῶς, καὶ στὸν παραιρισμὸ τῶν ἐμποδίων ποὺ γιὰ χρόνια δὲν ἐπέτρεπαν τὴν ἀνάπτυξη τῶν διεθνῶν σχέσεων, γεγονὸς ποὺ εἶχε τὶς προεκτάσεις του καὶ στὴ δική μας ὅπως ἦταν φυσικὸ, περιοχὴ.

Ἐξετάζοντας τὶς κατευθύνσεις τῆς ὅλης δραστηριότητος τῶν Ἐπιτροπῶν Βαλκανικῆς Συνεννόησεως εἶναι ἀνάγκη νὰ ὑπομνησθεῖ, ὅτι γιὰ τὴν εὐόδωση τοῦ ἔργου τοὺς εἶναι ἀπαραίτητη ἡ πάρα πέρα συμμετοχὴ καὶ συμπαράστασή τους στὸ ἔργο καὶ κάθε ἄλλης παρόμοιας κίνησεως ἔξω ἀπ' τὸ Βαλκανικὸν χωρὸ — διεθνoῦς ὁργανώσεως γιὰ τὴν εἰρήνη, ἀντιαποικιακὲς κινήσεις καὶ ἄλλες ἐκδηλώσεις— ποὺ γιὰ σκοπὸ τοὺς ἔχουν τὴν εἰρήνη καὶ τὴ διεθνή συνεργασία.

Ἡ παγκόσμια εἰρήνη εἶναι ἄρρηκτη ἐνιαία καὶ χωρὶς τὴ γενικὴ καὶ ἐνιαία δραστηριότητα γιὰ τὴν ὑπεράσπισή της καὶ τὴν ἐφαρμογὴ τῶν ἀρχῶν τῆς εἰρηνικῆς συνύπαρξης, οὔτε οἱ ἐπιτροπές μας θὰ ἦταν δυνατόν νὰ ἐργασθοῦν μὲ ἐπιτυχία γιὰ τὴ διεύρυνση τῶν φιλικῶν σχέσεων τῶν Βαλκανικῶν λαῶν, ἀλλὰ οὔτε καὶ ἡ παγκόσμια εἰρήνη θὰ μπορούσε νὰ ἐδραιωθεῖ ἂν θὰ προσέκρουε σὲ ἐμπόδια ἐφαρμογῆς εἰρηνικῶν λύσεων στὴν περιοχὴ τῶν Βαλκανίων.

Γιὰ ὅλους τοὺς πάρα πάνω λόγους μὲ τὴ συνεχὴ καὶ ἐξαικολουθητικὴ προσπάθεια γιὰ τὸ στερέωμα τῆς φιλίας ἀνάμεσα στοὺς λαοὺς μας συμβάλομε θετικὰ στὴ λύση τῶν διεθνῶν θεμάτων.

Ἐτσι ἐξετάζοντας καὶ ἐκτιμώντας τὶς προσπάθειες ὅλων τῶν παραγόντων ποὺ ἐνδιαφέρονται ἢ ἐργάζονται γιὰ τὴν προώθηση τῶν καλῶν σχέσεων ἀνάμεσα στὶς

Βαλκανικὲς χώρες, βλέπουμε νὰ δίνουν ἤδη αὐτὲς τοὺς καρπούς τους. Πολλὲς συναντήσεις ὁργανώνονται διμερεῖς καὶ πολυμερεῖς, ὅλων τῶν ἐπιπέδων σὲ κάθε τομέα, στὶς ὁποῖες μετέχουν κυβερνητικοὶ ἐκπρόσωποι, ἐπιστήμονες, διανοούμενοι, ἐργάτες, δημόσιοι λειτουργοί, ἐκπρόσωποι συνδικάτων καὶ ὁργανώσεων νέων τῶν Βαλκανικῶν χωρῶν, κάθε φορὰ περισσότεροι καὶ ὅλο πὶο συχνὰ στήνοντες τὶς γέφυρες τῆς ἀμοιβαίας ἐμπιστοσύνης καὶ κατανόησης. Ἀλλὰ τὸ χαρακτηριστικὸ δὲν εἶναι μόνο ἡ ποσοτικὴ αὕτη αὔξη τῶν διαβαλκανικῶν συναντήσεων, ἀλλὰ καὶ τὸ ποιοτικὸ ἄλμα ποὺ σημειώνεται, ὡς πρὸς τὸ περιεχόμενον καὶ τὸ πνεῦμα ποὺ ἐπικρατεῖ σ' αὐτὲς γύρω ἀπὸ τὴν ἐξέταση καὶ ἀντιμετώπιση τῶν προβλημάτων ποὺ συζητοῦνται.

Χωρὶς ἀμφιβολία, στὴν πρόοδο αὕτη συνετέλεσε καὶ τὸ γενικὸ βελτιωμένο κλίμα στὶς παγκόσμιες σχέσεις, ποὺ κατ' ἀνάγκην ἐκδηλώθηκε καὶ στὶς σχέσεις μεταξύ τῶν περισσοτέρων Βαλκανικῶν χωρῶν. Δὲν θὰ πρέπει ὅμως σὲ καμμία περίπτωση νὰ ἀγνοηθεῖ ἢ νὰ παρακαμφθεῖ ὁ σημαντικὸς καὶ ὠφέλιμος ρόλος τῶν Ἐθνικῶν Ἐπιτροπῶν Βαλκανικῆς Συνεννόησης, οἱ ὁποῖες στὰ τέσσερα αὐτὰ τελευταῖα χρόνια ἦταν ἀποφασιστικοὶ προπαγανδιστὲς τῆς ιδέας τῆς Βαλκανικῆς συνεννόησης καὶ συνεργασίας καὶ ἄξιοι πρωτοπόροι τῶν περισσοτέρων διαβαλκανικῶν συναντήσεων καὶ ἐκδηλώσεων ποὺ ἔχουν ὡς σήμερα πραγματοποιηθεῖ.

Ἀπὸ τὴν πρώτη συνάντηση, τὸν Ἀπρίλη τοῦ 1964 στὴν Ἀθήνα, ὅταν συναντιόντουσαν τὰ μέσα καὶ οἱ μέθοδοι μὲ τὶς ὁποῖες θὰ ἦταν δυνατὴ ἡ πραγματοποίηση τῆς Βαλκανικῆς συνεννόησης, σήμερα ἡ συνεννόηση αὕτη εἶναι τόσο πραγματικότητα, ὥστε στὴν τέταρτη Βαλκανικὴ διάσκεψη στὸ Βελιγράδι νὰ συζητιέται ἡ προώθηση πλέον καὶ διεύρυνσή της, καὶ τὰ μέτρα τὰ πλέον ἐνεργητικὰ ποὺ θὰ χρειαστεῖ νὰ πάρουν.

Σήμερα ὅλο αὐτὸ τὸ ἔργο τῶν ἐπιτροπῶν Βαλκανικῆς συνεννόησης καὶ οἱ ἐπίμονες καὶ συνεχεῖς προσπάθειές τους νὰ μετατρέψουν τὰ Βαλκάνια σὲ περιοχὴ συνεργασίας, μὲ τὴ μετατροπὴ τους σὲ ἀποπυρηνικοποιημένη καὶ ἀδέσμευτη ζώνη εἰρήνης βασισμένη στὸ σεβασμὸ τῶν ἀρχῶν τῆς εἰρηνικῆς συνύπαρξης, ἔχει τὴ γενικὴ ἀναγνώριση μέσα καὶ ἔξω ἀπὸ τὰ Βαλκάνια.

Ἡ πάρα πέρα διεύρυνση καὶ προβολὴ τῆς Βαλκανικῆς ιδέας, τῆς εἰρηνικῆς πολιτικῆς τῆς συνυπάρξεως καὶ τῶν καλῶν ἀμοιβαίων σχέσεων, γεννάει τὴ βásiμη ἐλπίδα, ὅτι θὰ γίνεῖ ἀποδεκτὴ καὶ θὰ ριζώσει βαθειά, γεγονὸς τὸ ὁποῖο θὰ ὁδηγοῦσε σὲ πάρα πέρα διεύρυνση τῆς Βαλκανικῆς συνεννόησης.